

A magába fagyott ember Kerstin Ekman:
Egy gyilkos praxisa,
 fordította Lipcsey
 Andersson Emőke,
 Orpheusz, 2012.

Kerstin Ekman, a svéd krimi elismert szerzője vélhetően ismeretlen a magyar olvasók előtt, hiszen a könyvtári katalógusokat lapozgatva az 1982-es *Lélekharang* című bűnügyi regénye után csak a 2012-es Nemzetközi Könyvfesztiválra jelent meg a magyar nyelvre fordított második kötete, az *Egy gyilkos praxisa*. A regény előképe az egyik leghíresebb skandináv író, Hjalmar Söderberg *Doktor Glas* című kisregénye, amely szintén naplóregény, vagyis a tudati folyamatokat legizgalmasabban ábrázoló én-elbeszélés. Söderberg és műve szerepel is az *Egy gyilkos praxisában*, sőt Kerstin Ekman főhőse, Revinge doktor több ponton vitatkozik is a könyvvel és szerzőjével. A regényben ő ad tanácsot az írónak, hogyan képes egy orvos szinte kimutathatatlanul megmérgezni valakit, ezért úgy véli, a *Doktor Glas* főszereplője ő maga, és kissé megütközik azon, amiért a képzelt figura karaktere és a sajátja különbözik egymástól.

„Tenni akarok valamit. Az élet cselekvés” – Pontus Revingének annyira tetszik a *Doktor Glas* mottója, hogy be is másolja naplójába. Bár megjegyzi, hogy szerint Söderberg nem értette pontosan, amiről beszélt: az ő hősenek cselekvése pusztán arra jó, hogy unalmát elűzze. Ezzel szemben az igazi tett örökös készenlét és várakozás az elrugaszkodás megfelelő pillanatára. Nevezetesen a gyilkosságra. Ha innen nézzük, Revinge doktor életében nem sok minden történt – két, szerény kis gyilkosságot leszámítva. Az *Egy gyilkos praxisának* erejét tehát nem is annyira a bűnügyi szál adja.

Mert az *Egy gyilkos praxisa* számomra se nem bűnügyi, se nem társadalmi, sokkalta inkább tudat-, azaz lélektani regény. Minden könyvben szerepel egy mondat, amelybe belesűrűsödik a lényege. Ennek a kötetnek számomra ez a vezérmondata: „Mindannyian a magunk világában élünk. Mások életében csak árnyak vagyunk.” A regény egy magába fagyott ember, Revinge doktor lelki portréja. S hogy milyen szépen kirajzolódik a személyisége, annál nagyobb írói teljesítmény, hiszen Pontus Revinge egyáltalán nem hisz a lélektanban (amely a történet idejében, vagyis a XIX–XX. század fordulóján kezd csak igazán megszületni).

Revinge valójában a gyógyításban sem hisz, szerinte az ember testi és lelki szenvedései csak enyhíthetőek (erre jók az ópiátok és egyéb fájdalomcsillapítók), de nem orvosolhatók. Hogy miért marad meg mégis orvosi praxisában, ez kulcskérdés: abban a sérült emberben, aki sosem neveli fel magában a szüntelen változásra való nyitottságát, az évek múlásával kifejlődik egy olyan tehetlenségi erő, amely már a változás vágyát is csírájában elfojtja, és élete egy folyóba esett faághoz lesz hasonlatos. S amint a lélek sodrásirányba fordul, önnön megújhodása fölötti kudarcát vélhetően a környezetére fogja kivetíteni. Hogy Revinge doktor különc és zárkózott, a leírtakkal összeeseng, elszigeteltségéből pedig az következik, hogy amit tisztel, hajlamos abszolutizálni, amit pedig nem, azt egyenesen megvetni. Lételeme a viszolygás szinte mindazoktól, akik körülveszik, sőt undorát művészi fokra is fejlesztette: „Rosszak a metszőfogai, állapítottam meg, amikor Tjerning nevetett. Akárcsak Elsaé. De ő nem húzza félre a száját, mint Elsa, hogy elrejtse.” Bármennyire szenttelen leírás is ez, hüen tükrözi a doktor alantas-sal, a felemelkedettek lelki nyomorával szembeni indulatát. Mert nem a metszőfoggal van itt a legnagyobb baj, hanem azzal, akié. „Frida a jobb oldalán feküdt, arca a párnán nyugodott. A párnán nedves folt keletkezett a szája körül. Olyan gyöngédséget éreztem e kis folt iránt, mint még soha.” Revingéből ez a nyálfolt éppúgy undort válthatott volna ki, de nem ez történt: rajongásig szeretett nevelt lánya nyálfoltja mást indított el benne. Frida az ő számára a tisztaság földi megtestesülése, s a regény legszebb jelenete, mikor a neki háttal ülő lány hajából egyenként kihúzza a tüket, amiket Frida kérésére úgy ad vissza, akár egy gyermek, aki valami olyasmit vágott zsebre, amit nem lett volna szabad.

Revinge nem hajlandó egy olyan világból tevőlegesen kivenni a részét, amelyben számára csupa kisszerű és alantas ember nyüzsög. A hitetlen orvoslason kívül gyakorlatilag nem csinál semmit az egész regényben. Egyetlen rendszeres ténykedése, amellyel képes megfelelni a naplójába másolt mottónak, az ön-életírás. Életének egyetlen csodája – Fridán túl –, hogy a vallomás által hogyan lesz a semmiből minden.

Bíró Gergely

